p. 475-485. Available from: <https://doi.org/10.1080/03797720220141799>. [15 December 2020].
19. Wardani, D, Martono, T, Pratomo, L, Rusydi, D & Kusuma, D 2019. 'Online Learning in Higher Education to Encourage Critical Thinking Skills in the 21st Century', *International Journal of Educational Research Review*, Vol. 4, Issue 2, p. 146-153. Available from: <https://doi.org/10.24331/ijere.517973>. [15 December 2020].
20. Zou, C & Gao, W 2019. 'Virtual Ontology: To the Question of New World Order', *Philosophy and Cosmology*, Vol. 23, p. 53-61. Available from: <https://doi.org/10.29202/phil-cosm/23/5>. [15 December 2020].

DOI 10.33930/ed.2019.5007.28(11)-4
УДК УДК 37.014.5:316.7"20"

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ ЯК СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ЛЮДИНИ ДО ЖИТТЯ ПІД ВПЛИВОМ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДИНАМІКИ XXI СТОЛІТТЯ

TRANSFORMATION OF EDUCATION AS A SYSTEM OF PREPARING A PERSON FOR LIFE UNDER THE INFLUENCE OF SOCIO-CULTURAL DYNAMICS OF THE XXI CENTURY

М. І. Кіт

Актуальність теми дослідження. *Соціокультурна динаміка, характерна для сучасної глобально-інформаційної цивілізації, ставить перед людиною нові виклики. На багато з них неможливо відповісти без потужного особистісно-освітнього базису. Освіта постає як ключовий елемент підготовки людини в новій соціокультурній та цивілізаційно-інформаційній реальності.*

Постановка проблеми*. Перша третина XXI століття характеризується низкою економічних, політичних та соціокультурних змін, сукупність яких формує новий, ще не до кінця розгаданий виклик системі підготовки людини до життя засобами освіти. Завершення освіти індустріального суспільства й начало освіти суспільства інформаційного формують нові виклики до освіти України.*

Аналіз останніх досліджень і публікацій*. Сучасні тенденції трансформації будь-якого соціального явища змінюються з надзвичайно динамічною та*

Urgency of the research. *The socio-cultural dynamics that characterize the modern global information civilization pose new challenges for human being. Many of them cannot be answered without a strong personal and educational base. Education is emerging as a key element of human preparation in the new socio-cultural and civilizational-informational reality.*

Target setting. *The first third of the XXI century is characterized by a number of economic, political and socio-cultural changes, the combination of which forms a new, not yet fully solved challenge to the system of preparing people for life through education. The completion of the education of the industrial society and the beginning of the education of the information society form new challenges to the education of Ukraine.*

Actual scientific research and issues analysis. *Current trends in the transformation of any social phenomenon are changing with extremely dynamic and unpredictable*

непередбачуваною темпоральністю. Це викликає необхідність постійної концептуальної рефлексії щодо базових світоглядно-філософських та аксіологічних параметрів аналізу таких явищ. В освітологічній, філософсько-освітній літературі українських дослідників є суттєвий доробок, зокрема, важливо відмітити праці таких науковців, як В. Андрущенко, В. Бондар, В. Бех, О. Висоцька, В. Горлинський, Т. Десятов, О. Кивлюк, В. Кремень, В. Огнев'юк, Л. Маргуліна, В. Маслов, Я. Мельник, М. Михальченко, В. Молодиченко, Т. Сігіда, О. Співаковський, О. Якимчук та ін. Нові глобально-цивілізаційні обставини створюють актуальне підґрунтя для подальшого вивчення проблематики трансформації освіти в рамках нової соціокультурної динаміки.

Постановка завдання. *Мета дослідження полягає у концептуально-теоретичному аналізі загальних характеристик соціокультурної динаміки XXI століття як основного чинника формування нової системи підготовки людини до життя засобами освіти.*

Виклад основного матеріалу дослідження*. Кардинальні зміни світового порядку, нові тенденції в економіці, культурі, політико-правових відносинах потребують перегляду парадигмальних підвалин освіти у XXI сторіччі. Вирішення даної проблеми є надактуальним завданням, оскільки система освіти забезпечує формування громадянських, професійних, моральних та інших якостей, що сприяють становленню особистості як члена певної соціальної спільноти.*

Тісний взаємозв'язок цінностей і процесу формування ціннісних орієнтацій із освітніми практиками є однією з найважливіших базових констант взаємозумовлення освіти та духовних цінностей. Намагаючись виокремити та пояснити основні тенденції соціокультурних змін у XXI сторіччі, науковці послуговуються декількома базовими теоретичними

temporality. This necessitates constant conceptual reflection on the basic worldview, philosophical and axiological parameters of the analysis of such phenomena. There is a significant achievement in the educational, philosophical and educational literature of Ukrainian researchers, in particular, it is important to note the works of such scientists as V. Andrushchenko, V. Bondar, V. Bekh, O. Vysotska, V. Gorlinsky, T. Desyatov, O. Kyvliuk, V. Kremen, V. Ognevyuk, L. Margulina, V. Maslov, J. Melnyk, M. Mykhalchenko, V. Molodychenko, T. Sigida, O. Spivakovsky, O. Yakymchuk and others. New global-civilizational circumstances create a relevant basis for further study of the transformation of education in the new socio-cultural dynamics.

The research objective. *The purpose of the study is a conceptual and theoretical analysis of the general characteristics of socio-cultural dynamics of the XXI century as a major factor in the formation of a new system of human preparation for life through education.*

The statement of basic materials. *Radical changes in the world order, new trends in the economy, culture, political and legal relations require a revision of the paradigmatic foundations of education in the XXI century. Solving this problem is a very important task, because the education system provides the formation of civic, professional, moral and other qualities that contribute to the formation of the individual as a member of a particular social community.*

The close relationship between values and the process of forming value orientations with educational practices is one of the most important basic constants of the interdependence of education and spiritual values. Trying to identify and explain the main trends of socio-cultural change in the XXI century, scientists use several basic theoretical models, which in turn allows

моделями, що у свою чергу дозволяє побачити можливі напрямки оновлення освітньої системи.

Низка нових соціокультурних феноменів у XXI сторіччі потребують свого подальшого наукового осмислення та з'ясування їх впливу на освітні процеси.

***Висновки**. Соціокультурна динаміка XXI століття є одним з базових чинників формування нової системи освіти та характеризується різноманітними (іноді суперечливими) тенденціями та особливостями. На сучасному етапі розвитку культурно-цивілізаційних систем поступово переформатовуються освітні системи країн (України також) під впливом демократизації, глобалізації, інформатизації, національно-культурного відродження, євроінтеграційних процесів тощо.*

***Ключові слова**: освіта, соціокультурна динаміка, глобальна цивілізація, трансформація освіти*

us to see possible directions for updating the educational system.

Number of new socio-cultural phenomena in the XXI century need their further scientific understanding and clarification of their impact on educational processes.

***Conclusions.** Socio-cultural dynamics of the XXI century is one of the basic factors in the formation of a new education system and is characterized by various (sometimes contradictory) trends and features. At the present stage of development of cultural and civilizational systems, the educational systems of countries (Ukraine as well) are gradually being reformatted under the influence of democratization, globalization, informatization, national and cultural revival, European integration processes, etc.*

***Keywords**: education, socio-cultural dynamics, global civilization, transformation of education.*

Актуальність теми. Соціокультурна динаміка, характерна для сучасної глобально-інформаційної цивілізації, ставить перед людиною нові виклики. На багато з них неможливо відповісти без потужного особистісно-освітнього базису. Освіта постає як ключовий елемент підготовки людини в новій соціокультурній та цивілізаційно-інформаційній реальності.

Постановка проблеми. Перша третина XXI століття характеризується низкою економічних, політичних та соціокультурних змін, сукупність яких формує новий, ще не до кінця розгаданий виклик системі підготовки людини до життя засобами освіти. Мова йде про завершення освіти індустріального суспільства й начало освіти суспільства інформаційного, про необхідність становлення та розвитку нової філософії освіти, параметри якої проглядаються як відповідь на виклики нового повороту світової соціокультурної динаміки, а також глобальних змін, що характеризують внутрішні процеси новостворених постсоціалістичних держав. Виклики до освіти України формують з одного боку, такі світові процеси, як глобалізація, інформаційна революція, демократизація та соціальна турбулентність, з другого – становлення ринкових відносин, формування політичної системи пострадянського штибу, входження в систему міжнародних відносин тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Контури розвитку освіти, що формується в наші дні, досліджені ще не достатньо повно. Справа в тому, що сучасні тенденції трансформації будь-якого соціального явища змінюються з надзвичайно динамічною та непередбачуваною

темпоральністю. Це викликає необхідність постійної концептуальної рефлексії щодо базових світоглядно-філософських та аксіологічних параметрів аналізу таких явищ. В освітологічній, філософсько-освітній літературі українських дослідників є суттєвий доробок. Зокрема, важливо відмітити праці таких вчених, як В. Андрущенко, В. Бондар, В. Бех, О. Висоцька, В. Горлинський, Т. Десятов, О. Кивлюк, В. Кремень, В. Огнев'юк, Л. Маргуліна, В. Маслов, Я. Мельник, М. Михальченко, В. Молодиченко, Т. Сігіда, О. Співаковський, О. Якимчук та ін. В той же час нові глобально-цивілізаційні обставини створюють актуальне підґрунтя для подальшого вивчення проблематики трансформації освіти в рамках нової соціокультурної динаміки.

Мета дослідження полягає у концептуально-теоретичному аналізі загальних характеристик соціокультурної динаміки XXI століття як основного чинника формування нової системи підготовки людини до життя засобами освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кардинальні зміни світового порядку, нові тенденції в економіці, культурі, політико-правових відносинах потребують перегляду парадигмальних підвалин освіти у XXI сторіччі. Вирішення даної проблеми є надактуальним завданням, оскільки система освіти забезпечує формування громадянських, професійних, моральних та інших якостей, що сприяють становленню особистості як члена певної соціальної спільноти. У цьому сенсі зауважимо, що прискорена соціокультурна динаміка XXI сторіччя фактично детермінує характер освітніх процесів.

"Сучасні дослідники культурних та соціальних процесів роблять акцент на кризі освіти в світовому масштабі, яка, в свою чергу, пов'язана із загальною кризою культури. Перед людством взагалі та окремими індивідами постають нові завдання, пов'язані з новим типом цивілізації, стрімким прогресом, глобалізаційними тенденціями. Своєрідне антропологічне зрушення в новій парадигмі освіти визначаються самим духом нашої доби" [15, с. 22].

Розмірковуючи про особливості сучасної соціокультурної динаміки, як підґрунтя формування нової системи освіти, фахівці підкреслюють її своєрідний характер. Зокрема, аналіз наукової літератури та базових тенденцій сьогодення засвідчив, що сучасні уявлення про соціокультурну динаміку значно розходяться з уявленнями, що були характерними для попередніх століть.

"Соціокультурна складова науки породжує її етичну, моральну і ціннісну наповненість. Розкриваються не тільки інтелектуальні можливості науки, а й з'являються питання етичного і морального вибору, особистісні (суб'єктивні) аспекти прийняття рішення, проблеми колективної наукової співпраці тощо. Жоден вчений не може не спиратися на досягнення своїх колег, уявлень про історичну й соціальну свідомість, міркувань про особистісний портрет ученого, когнітивні механізми пізнання і мотивації наукової діяльності. Наука як соціокультурний феномен має не тільки позитивні, але й негативні наслідки свого розвитку, коли застосування науки втрачає моральний і гуманітарний зміст. Очевидним є той факт, що соціокультурна регуляція науки здійснюється через суспільну систему освіти (виховання, розвиток, навчання), управління, ідеологію, політику. Наука, що розуміється як

соціокультурний феномен, відповідає рівню цивілізаційного розвитку" [8, с. 364].

Загалом, дослідження попередників доводять, що "соціокультурна зміна" є багатовимірним і багатоаспектним процесом, що формує багатопредметність дослідження соціальної динаміки. Ретроспективні соціокультурні зміни ґрунтувалися здебільшого на лінійних (часових і просторових) тенденціях розвитку. Зайняті пошуками лінійних тенденцій, соціологія і всі суспільні науки XIX століття приділяли мало уваги цим межам соціокультурної зміни, що повторюються. За невеликим винятком (Гегель, Тард, Феррара, Данилевський і деякі інші), також суспільствознавці та соціологи минулого століття "нехтували багатою традицією китайських і індійських мислителів, традицією Платона, вищезгаданих Аристотеля і Полібія, Ібн Хальдуна і Дж. Віко, що зосередили свої дослідження соціальної динаміки на циклах, що повторюються, ритмах, осциляціях, періодичностях, а не на вічних лінійних тенденціях. XX століття підбило підсумки роботи цих мислителів і енергійно їх продовжило" [13, с. 372-376].

У XXI сторіччі соціокультурні зміни значно прискорилися, стали багатовекторними і є сполученням універсальних та локально-цивілізаційних процесів. Варто зауважити, що "на сучасному етапі розвитку людства глобалізація торкається глибини, "ядра" культури, її ціннісно-нормативних основ, коли національна культура послаблює виконання своєї "антиентропійної" функції, не знаходячи адекватних форм перспективної взаємодії в глобалізаційному цивілізаційному процесі. Зростає агресія західних матеріальних, соціальних та духовних цінностей, норм, стандартів способу життя, масової культури, що виявляються під гаслом "входження до світової цивілізації". За таких обставин різко загострюється проблема збереження культурної ідентичності в процесі зіткнення традиційних і нових цінностей, коли, з одного боку, держави-нації спираються на культурні універсалії, з іншого – стимулюються екстремістські прояви (релігійний фундаменталізм, шовінізм, тероризм). Відповідно, позитивна глобалізація як прагнення людства до досягнення цивілізаційного синтезу за умови збереження різних національних соціумів не може бути реалізована без зміни загальної парадигми розвитку людства, без якісного оновлення системи соціокультурних цінностей" [3, с. 158-159].

Вочевидь, найважливішою соціокультурною характеристикою XXI століття має бути усвідомлення кожної окремої людини як найвищої цінності. Тісний взаємозв'язок цінностей і процесу формування ціннісних орієнтацій із освітніми практиками є однією з найважливіших базових констант взаємозумовлення освіти та духовних цінностей. Як доводить В. Молодиченко, "освіта є найважливішим інституційним каналом відтворення духовних цінностей, тому явні та приховані цільові установки освітньої системи визначають ступінь розповсюдження духовних цінностей у соціумі, чим впливають на його ціннісну інтегрованість й культурну гомогенність" [11, с. 90].

З погляду експертів, на характер та перебіг сучасної соціокультурної динаміки, як основи для переформотування освіти, чинять вплив низка взаємопов'язаних тенденцій. На думку З. Відоевіча, "для сучасного світу характерні не тільки тенденції глобалізації, регіоналізації та фрагментації.

Він вважає, що треба враховувати і необхідність прогнозування, щоб передбачити абсолютно інші явища в світі: масштабні планетарні економічні й політичні потрясіння, війни, антагонізми і розділи в небувалих раніше проявах. Стрибки у розвитку технологій можуть породити такі форми організації господарства і суспільства передових країн, при яких конфлікт (і єдність) глобалізації, регіоналізації та фрагментації стане безпредметним. У цьому випадку надрозвинені країни ізолюються від решти світу, щоб досягти безпеки і зберегти своє благополуччя" [4, с. 28].

Намагаючись виокремити та пояснити основні тенденції соціокультурних змін у XXI сторіччі, науковці послуговуються декількома базовими теоретичними моделями, що у свою чергу дозволяє побачити можливі напрямки оновлення освітньої системи.

Так, у "класичному варіанті циклічної концепції соціокультурні трансформації відбуваються по замкненому колу: витки розвитку повторюються у часі, а початкова і кінцева точки циклу збігаються. Така модель дозволяє, зокрема, з достатнім ступенем вірогідності описати траєкторію і ритми культурного розвитку традиційного суспільства, в якому протягом історії залишається сильним конвенціональний компонент соціокультурної регуляції і зберігається парадигмальна орієнтація на природні цикли. Для аналізу динамічної соціокультурної системи індустріального й інформаційного суспільств, спрямованих на активне перетворення природного та соціокультурного середовища, доцільно використовувати інший варіант – незамкнену циклічну модель (за спіральним циклом), коли траєкторія еволюційних циклів має форму спіралі, а в початковій і кінцевій точках витка система проходить подібні, однак не тотожні попереднім циклам стани. Інша модель конституює хвильовий характер змін соціокультурних систем. Якщо лінійно-поступальна і циклічна моделі соціокультурних трансформацій достатньою мірою описані у науковій літературі, то підхід, що враховує хвильовий характер розвитку соціокультурних систем, ще не сформувався у цілісну концепцію" [6, с. 12].

У цьому контексті Г. Герасимович стверджує, що "сучасний методологічний плюралізм і міждисциплінарна інтеграція вимагає визнання як значимості лінійних змін у соціокультурній динаміці, так і циклічних, маятникових і хвильових процесів, можливості поступового руху і культурних вибухів. Усі зазначені підходи є однаково ймовірними і взаємодоповнюючими, які лише в їх діалектичній взаємодії розкривають сутність процесів динаміки культури. До сьогодні найочевиднішою і прийнятнішою для сучасного світу є концепція циклічного розвитку культури, яка представляє культурну картину світу, де особливе значення надається кризисним переходам при збереженні цілісності. Тут культура розглядається як замкнута, самодостатня система. Криза є фазою в циклічному процесі, яка радикально руйнуючи капітальні цінності, знов створює умови для переходу системи на вищий рівень розвитку. Циклічна модель культури порівнює себе з минулим, використовуючи категорію часу як кваліфікаційну характеристику, що охоплює всі параметри буття культури. Майбутнє в такій моделі справді не має значення. Адже рух по циклу завжди пов'язаний з певним регресом, втратою, а майбутнє тут – завжди катастрофа, без якої неможливо "повернутися" в золоте століття"

[5, с. 115].

Також процеси соціокультурної динаміки можна описати різними видами траєкторій росту і спадання: лінійною, експоненціальною, логарифмічною тощо. Зрозуміло, що більшість реальних соціокультурних процесів не можуть зростати до нескінченності. Необхідно враховувати обмеженість ресурсів, що призводить до поступового зниження темпу росту й повної зупинки [12, с. 271].

Варто зауважити, що низка нових соціокультурних феноменів у XXI сторіччі потребують свого подальшого наукового осмислення та з'ясування їх впливу на освітні процеси.

Скажімо розмірковуючи про особливості соціокультурної динаміки в Україні, фахівці роблять висновок про те, що "нова структура узагальнених уявлень індивідів і соціальних груп про добро і зло, про схвалені й засуджені норми поведінки набуває властивостей тяжіння до нового стану соціокультурного простору, який відповідає партикулярним потребам повсякденної життєдіяльності. Формується легітимована культурою нова шкала цінностей, статусів, ролей, мережі взаємної довіри людей один до одного, індивідуальних і колективних лояльностей. Адаптація, легітимація нових цінностей і норм, саморегулювання і самоорганізація, творення нових традицій і формування нових світоглядних орієнтирів стають основними параметрами розвитку соціокультурного простору українського суспільства початку XXI ст. Розвиток сучасного українського суспільства спрямовується як у напрямі ренесансу національної культури, так і у напрямі входження до європейської спільноти. Орієнтація на демократичні моделі суспільного устрою, призводить водночас і до запозичення надбань (стандартів в правовій сфері, правил гри на ринковому полі тощо), так і проблем (орієнтація на індивідуалізм, з його радикальними формами прояву – відособленості, відчуженості, суттєва диференціація певної культури на несхожі субкультури ускладнює взаєморозуміння представників різних соціальних груп тощо)" [2, с. 176-177].

В наш час, ми спостерігаємо як поступово переформатовується освітня система України під впливом демократизації, інформатизації, національно-культурного відродження, євроінтеграційних процесів та цінностей. У цілому найважливішими чинниками, що впливають на динаміку культурних традицій в Україні є: 1) державотворчі та духовні процеси у різноманітних своїх формах; 2) процеси модернізації, пов'язані з переходом від аграрного до індустріального виробництва, впровадження досягнень науково-технічного прогресу, новітньої техніки і технологій; 3) складні політичні процеси: втрата на достатньо тривалий період української державності та незалежності, боротьба за їх відновлення та демократичне утвердження. За останню чверть століття зроблено чимало для відродження історичних традицій українського державотворення, українського козацтва як носія демократичного й патріотичного духу. Абсолютно нових масштабів й цікавих інноваційних форм набула традиція вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка. Історичний досвід свідчить, що радикальні соціально-культурні зміни відбуваються в момент крутих переломів в житті етносу, нації, країни. Суттєво змінився, наприклад, святковий календар нашого суспільства. Офіційно включеними до нього тепер є Різдво, Пасха, Трійця, натомість вилучені річниці жовтневої

революції 1917 року, день радянської армії тощо. 4) Вплив звичаїв і традицій інших народів внаслідок руйнування так званої "залізної завіси" та входження українського суспільства в глобальну систему інформаційних і культурних комунікацій. Культурологічного осмислення потребує, наприклад, проникнення у вітчизняний соціокультурний простір цілої низки свят, які не є притаманними нашій культурі – Halloween, День святого Валентина або Новий рік за східним календарем [7, с. 14-15].

Разом з тим, нині в Україні організація і проведення навчальної та виховної роботи ускладнюються соціокультурною кризою. Освіта відірвана від системи моральних цінностей та культурних орієнтирів. Має бути більш чітко стратегічно визначена "аксіологічна спрямованість навчально-виховного процесу, і при цьому враховуватися як реалії сьогодення, так і перспективи. Саме враховуючи ці чинники в межах розмаїття ціннісних орієнтацій, що можуть застосовуватися в процесі навчання, необхідно визначити пріоритетні цінності. Такими для України історично були й залишаються: цінності гуманізму, людської гідності, патріотизму, демократизму, соціальної ініціативи та відповідальності, національної самосвідомості з її центром – національною ідеєю. Не рівень освіти, а саме її характер, спрямованість є актуальними з точки зору вирішення сучасних проблем розвитку культури, духовності особистості в суспільстві" [9, с. 439].

Характеризуючи соціокультурну динаміку сучасності, О. Стасевська констатує, що "людський світ XXI ст. живе ілюзіями кардинальної заміни вікових цінностей новими. Втім, історичний досвід демонструє перманентний тривалий процес відмови від традиційних цінностей і повернення до них як творення нових. Проголошений плюралізм цінностей не компенсує дефіцит більш-менш стійкої системи взаємостосунків, які б сприяли зростанню духовного потенціалу людей. Тому знову стають актуальними "абсолютні" та фундаментальні цінності – добро, істина, краса, родина, робота, добробут, благополуччя дітей тощо, незважаючи на їх амбівалентний характер. На рівні суспільства, соціальної групи, окремої особистості вони виконують роль "архітектора" соціокультурного простору, оскільки мають об'єктивний характер, хоча в основі своїй є суб'єктивними. Система цінностей культури постсучасності характеризується такими ознаками: 1) відбувається трансформація статусу традиційних цінностей: послаблюються колективістські начала; працелюбність підмінюється креативністю; космополітизм доповнюється місцевим патріотизмом; громадський патріотизм замінюється національним; 2) змінюється змістовне наповнення окремих цінностей: свобода як автономія особистості перетворюється у свободу вибору самих моральних цінностей; автономна особистість з усталеними моральними переконаннями замінюється індивідом із гнучкою моральністю; змінюються пріоритети в системі цінностей на користь споживацького, утилітарного; 3) у контексті культури постсучасності провідне місце посідає толерантність, як єднальний фактор моральності" [14, с. 115-116].

Загалом, на переконання науковців, соціокультурна динаміка XXI сторіччя призвела до появи принципово нових рис, що відрізняють сучасну культуру від усіх відомих попередніх зразків культури: а) принципово нова швидкість передачі інформації і принципово нові обсяги

аудиторії, які охоплюються інформаційним потоком; б) культура втрачає ознаки елітарності і стає масовою, в ній провідні позиції займають динамічні аудіовізуальні: кінематограф, музика і пісня; або масові видовища – спортивні, ігрові та ін.; в) тексти та інша інформація спрощуються, стають усе більш доступними, освіта стає все більш поверховою; г) змінюється сама основа матеріальної культури – найбільш затребуваними природними ресурсами стали енергоносії; д) докорінно змінюється структура інтелектуального товару, найбільший попит мають інформація і спеціальні послуги – реклама, розваги, послуги зв'язку (Інтернет); е) відбувається перетік інтелектуалів до комерційних сфер, особливо в мас-медіа, рекламу, спеціальні сфери послуг; є) культура (в тому числі освіта і наука) створила можливість знищити усю структуру світової цивілізації миттєво [10, с. 39].

Висновки. Таким чином, реакція на трансформації у соціокультурному просторі передбачає суттєві зміни у традиційній освіті, посилений розвиток інноваційних засобів навчання та виховання, зміни самої парадигми навчально-виховного процесу з суб'єктно-об'єктної на суб'єкт-суб'єктну. В якості висновків зауважимо, що соціокультурна динаміка XXI століття є одним з базових чинників формування нової системи освіти та характеризується різноманітними (іноді суперечливими) тенденціями та особливостями. Зокрема, на сучасному етапі розвитку культурно-цивілізаційних систем ми спостерігаємо як поступово переформатовуються освітні системи країн (України також) під впливом демократизації, глобалізації, інформатизації, національно-культурного відродження, євроінтеграційних процесів тощо.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко, ВП & Бондар, ВІ 2010. 'Модернізація педагогічної освіти відповідно до викликів XXI століття', *Науковий Вісник МДУ імені ВО Сухомлинського*, Вип.1.28. Педагогічні науки, с. 12-20
2. Буяшенко, ВВ 2011. 'Соціальне піклування і динаміка соціокультурного простору', *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*, с. 172-179.
3. Веремієнко, Т 2008. 'Соціокультурна динаміка в процесі глобальних трансформацій', *Міжнародна економічна політика,* Вип. 1-2, с. 152-166.
4. Видоевич З. 'Глобализация, хаотизация и конфликты в современном мире', *Социс*, № 4, с. 25-32.
5. Герасимович, Г 2010. 'Особливості циклічної моделі соціокультурної динаміки', *Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філософія,* Вип. 7, с. 106-115.
6. Герчанівська, ПЕ 2013. 'Моделі розвитку сучасних соціокультурних систем', *Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство*, Вип. 1, с. 11-16.
7. Зубкова, Є 2015. 'Динаміка соціокультурних норм і традицій', *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні": Збірник тез доповідей (II частина)*, Миколаїв: *ВП "МФ КНУКІМ"*, с. 12-15.
8. Кивлюк, ОП 2015. 'Соціокультурний феномен сучасної освіти і науки', *Гілея: науковий вісник*, Вип. 101, с. 362-365.

9. Кремень, В 2014. ‘Глобалізм і культура’, *Філософія освіти : хрестоматія навч. посіб. для студ. ВНЗ,* Київ: *Київ. ун-т ім. Б. Грінченка*, с. 433-440.
10. Михальченко, М 2005. ‘Філософія освіти і соціокультурна теорія’, *Філософія освіти*, Київ: *Майстер-клас*, № 1, . 38-51.
11. Молодиченко, ВВ 2010. Модернізація цінностей в українському суспільстві засобами освіти: (філософський аналіз), Київ: *Знання України*, 383 с.
12. Прийма, СМ 2014. ‘Моделювання відкритої освіти дорослих як системи соціокультурної динаміки’, *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, № 10, с. 263-276.
13. Сорокин, ПА 1996. ‘Социокультурная динамика и эволюционизм’, *в сб. Американская социологическая мисль*, Москва: *Международный университет Бизнеса и Управления*, 554 с.
14. Стасевська, ОА 2016. ‘Духовні цінності і соціокультурна ідентичність : проблема взаємообумовленості’, *Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". Серія: Філософія,* № 4, с. 113-122.
15. *Філософські абриси сучасної освіти* 2006. Суми: *Університетська книга*, 225 с.

References:

1. Andrushenko, VP & Bondar, VI 2010. ‘Modernizaciya pedagogichnoyi osviti vidpovidno do viklikiv XXI stolittya (Modernization of pedagogical education in accordance with the challenges of the XXI century)’, *Naukovij Visnik MDU imeni VO Suhomlinskogo*, Vip.1.28. Pedagogichni nauki, s. 12-20
2. Buyashenko, VV 2011. ‘Socialne pikluvannya i dinamika sociokulturnogo prostoru (Social care and the dynamics of socio-cultural space)’, *Gumanitarnij visnik Zaporizkoyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi*, s. 172-179.
3. Veremiyenko, T 2008. ‘Sociokulturna dinamika v procesi globalnih transformacij (Socio-cultural dynamics in the process of global transformations)’, *Mizhnarodna ekonomichna politika*, Vip. 1-2, s. 152-166.
4. Vidoevich Z. ‘Globalizaciya, haotizaciya i konflikty v sovremennom mire (Globalization, chaos and conflicts in the modern world)’, *Socis*, № 4, s. 25-32.
5. Gerasimovich, G 2010. ‘Osoblivosti ciklichnoyi modeli sociokulturnoyi dinamiki (Features of the cyclical model of socio-cultural dynamics)’, *Naukovi zapiski [Nacionalnogo universitetu "Ostrozka akademiya"]. Ser. : Filosofiya,* Vip. 7, s. 106-115.
6. Gerchanivska, PE 2013. ‘Modeli rozvitku suchasnih sociokulturnih system (Models of development of modern socio-cultural systems)’, *Mizhnarodnij visnik: Kulturologiya. Filologiya. Muzikoznavstvo*, Vip. 1, s. 11-16.
7. Zubkova, Ye 2015. ‘Dinamika sociokulturnih norm i tradicij (Dynamics of socio-cultural norms and traditions)’, *Materiali Vseukrayinskoyi naukovo-praktichnoyi konferenciyi “Ctan ta perspektivi rozvitku kulturologichnoyi nauki v Ukrayini”: Zbirnik tez dopovidej (II chastina),* Mikolayiv: *VP “MF KNUKIM”,* s. 12-15.
8. Kivlyuk, OP 2015. ‘Sociokulturnij fenomen suchasnoyi osviti i nauki (Sociocultural phenomenon of modern education and science)’, *Gileya: naukovij visnik,* Vip. 101, s. 362-365.
9. Kremen, V 2014. ‘Globalizm i kultura (Globalism and Culture)’, *Filosofiya osviti : hrestomatiya navch. posib. dlya stud. VNZ,* Kiyiv: *Kiyiv. un-t im. B. Grinchenka*, s. 433-440.
10. Mihalchenko, M 2005. ‘Filosofiya osviti i sociokulturna teoriya (Philosophy of education and socio-cultural theory)’, *Filosofiya osviti*, Kiyiv: *Majster-klas*, № 1, .

38-51.
11. Molodichenko, VV 2010. Modernizaciya cinnostej v ukrayinskomu suspilstvi zasobami osviti: (filosofskij analiz) (Modernization of values in Ukrainian society by means of education: (philosophical analysis)), Kiyiv: *Znannya Ukrayini,* 383 s.
12. Prijma, SM 2014. 'Modelyuvannya vidkritoyi osviti doroslih yak sistemi sociokulturnoyi dinamiki (Modeling of open adult education as a system of socio-cultural dynamics)', *Pedagogichni nauki: teoriya, istoriya, innovacijni tehnologiyi,* № 10, s. 263-276.
13. Sorokin, PA 1996. 'Sociokulturnaya dinamika i evolyucionizm (Sociocultural dynamics and evolutionism)', v sb. *Amerikanskaya sociologicheskaya misl*, Moskva: *Mezhdunarodnyj universitet Biznesa i Upravleniya*, 554 s.
14. Stasevska, OA 2016. 'Duhovni cinnosti i sociokulturna identichnist : problema vzayemoobumovlenosti (Spiritual values and socio-cultural identity: the problem of interdependence)', *Visnik Nacionalnogo universitetu "Yuridichna akademiya Ukrayini imeni Yaroslava Mudrogo". Seriya: Filosofiya*, № 4, s. 113-122.
15. *Filosofski abrisi suchasnoyi osviti (Philosophical outlines of modern education)* 2006. Sumi: *Universitetska kniga*, 225 s.